

Kilde: <https://internationalapn.org/what-is-an-apn/>

AVANCERET SYGEPLEJE PRAKSIS I KOMMUNERNE

En videnskabelig evaluering af
APN-sygeplejerskers praksis i kommunen

Postdoc. Susanne Friis Søndergaard, Ph.d.
Professor Annelise Norlyk, Ph.d.
Lektor Kirsten Frederiksen, Ph.d.

Aarhus Universitet.
Institut for Folkesundhed, Sygepleje og Sundhed

Indhold

Forord	0
Resumé	1
Introduktion	2
Baggrund	2
APN-uddannelsen – internationalt	3
Samarbejde om uddannelsen af APN: nationalt og internationalt.....	4
Formål	5
Undersøgelsesspørgsmål.....	5
Videnskabelig evaluering	5
Studiedesign og metoder	6
Delstudie 1	6
Delstudie 2	6
Delstudie 3	7
Delstudie 4	9
Konklusion	9
Videndeling: præsentationer og publikationer.....	10
Præsentationer af studiet	10
Publikationer:	10
Publikationer in review (januar 2025):.....	10
Taksigelser	11
Referencer	11

Forord

Det er med stor glæde, at jeg læser rapporten som afdækker, hvordan det i praksis ses, hvilke kompetencer APN-sygeplejerskerne tilfører den kommunale sygepleje.

Som en af de kommuner, der har været med til at få uddannelsen til Danmark, er det især en stor glæde at læse om, hvordan APN-sygeplejerskerne kombinerer de kliniske kompetencer med deres akademiske færdigheder.

Kommunerne har brug for sygeplejersker, som evner at gå i dybden, indsamle data, analysere på de indsamlede data og foretage kritisk refleksion i forhold til at kunne sætte de rette handlinger i gang.

APN-sygeplejerskerne er en vigtig aktør i at skabe bedre borgerforløb samt bidrage til at opkvalificere øvrigt personale og kvalitetssikre og kvalitetsudvikle sygeplejen i primær sektor.

APN-sygeplejerskerne har med baggrund i uddannelsen fået kompetencerne til at arbejde systematisk, struktureret og ud fra mønstergenkendelse i deres dataindsamling. De mange lægeligt delegerede behandlingsopgaver som de kommunale sygeplejersker skal håndtere, kræver samme systematik og struktur som på en sygehusafdeling i forhold til at kunne opretholde borgersikkerhed. APN-sygeplejerskerne kan bidrage til at kvalitetssikre arbejdsprocesserne i en kommune, så de øvrige sygeplejersker får opøvet samme systematik og struktur i arbejdsgangene.

I fremtiden vil alt ambulant opfølgning på kroniske lidelser blive lagt ud i borgernes nærmiljø. Her får APN-sygeplejerskerne en afgørende rolle. APN-sygeplejersken er uddannet til selvstændigt at kunne udrede, diagnosticere og komme med forslag til behandlingen inden for visse kroniske sygdomsgrupper.

Jeg håber, at de nye lovændringer om selvstændigt virksomhedsområde til sygeplejersker også kommer til at omfatte APN-sygeplejerskerne. Det vil åbne for endnu flere muligheder for, at APN-sygeplejersker kommer til at gøre en markant og helt uundværlig forskel for kvaliteten i borgerforløbene i den kommunale sygepleje.

Esbjerg, 12. marts 2025

Anni Kjærgaard Sørensen

Resumé

Kommunerne står over for en stigende ældre befolkning med komplekse sundhedsbehov. Flere borgere udskrives tidligere fra hospitaler, og det kræver en stærkere kommunal sundhedsindsats.

APN-sygeplejersker (Advanced Practice Nursing) blev etableret på Aarhus Universitet i 2019, som ny kandidatuddannelse, hvor sygeplejersker uddannes til at kombinere avanceret klinisk viden med akademiske færdigheder. Denne rapport evaluerer, hvordan APN-sygeplejersker bidrager til den kommunale sygepleje.

Undersøgelsen baserer sig på en systematisk litteraturgennemgang af APN sygeplejerskers kernekompetencer samt etnografiske feltstudier, som fokuserede på forskelle i arbejdsmetoder mellem hjemmesygeplejersker og APN-sygeplejersker.

Resultaterne viser, at APN-sygeplejerskerne med baggrund i uddannelsen har fået kompetencerne til at arbejde systematisk og struktureret med afsæt i en helhedsorienteret tilgang til borgerne. APN-sygeplejerskerne spiller en central rolle i at forebygge unødvendige indlæggelser, koordinere tværfaglige borgerforløb, og uddanne og vejlede kolleger.

Delkonklusionerne er, at APN-sygeplejersker gør en betydelig forskel i kommunerne. De bidrager til **bedre kvalitet** i borgerforløb, idet APN-sygeplejersker sikrer mere præcise vurderinger og hurtigere indsats ved komplekse sundhedsproblemer. De bidrager til **øget faglighed** i kommunerne som rollemodeller, der arbejder helhedsorienteret og systematisk. De bidrager til **effektiv ressourceanvendelse** ved at reducere indlæggelser og fungere som bindeled mellem hospitaler, praktiserende læger og kommunale sundhedstilbud. En forudsætning for ovenstående finder sted er imidlertid, at APN-sygeplejersker har **autonomi** til selv at tilrettelægge og varetage den praktiske og organisatoriske ledelse af eget arbejde.

Samlet set konkluderes, at APN-sygeplejersker bidrager markant til en mere effektiv og sammenhængende kommunal sygepleje. Ved at satse på denne specialistrolle kan der potentielt sikres bedre borgerforløb, styrket faglighed og en bæredygtig sundhedsindsats i fremtiden, der er højaktuelt i lyset i den nye sundhedsreform.

Introduktion

I 2019 blev kandidatuddannelsen i avanceret klinisk sygepleje (APN) etableret på Aarhus Universitet. Dette skete på baggrund af et samarbejde mellem universitetet og otte kommuner, nemlig Aalborg, Aarhus, Esbjerg, København, Norddjurs, Odense, Silkeborg og Randers kommune. Desuden indgik også Dansk Sygepleje Råd i samarbejdet. Som en del af samarbejdet blev det besluttet at iværksætte følgeforskning for at evaluere, hvordan de uddannede APN-sygeplejersker anvendte deres uddannelse i den kommunale praksis.

Evalueringsprojektet af APN-sygeplejerskernes avancerede kompetencer blev etableret som et toårigt forskningsprojekt med lektor Kirsten Frederiksen fra Aarhus Universitet som projektleder og Susanne Friis Søndergaard som post.doc i en 20% ansættelse. Desuden har lektor Anne Bendix Andersen fra VIA University College, professor Annelise Norlyk fra Aarhus Universitet og lektor Bente Martinsen fra Roskilde Universitets Center bidraget til studiet i forskellige faser.

Studiet var planlagt til at starte i foråret 2020, men blev forsinket af corona-pandemien og begyndte derfor først i januar 2021 og blev afsluttet i december 2023.

Denne rapport beskriver i store linjer følgeforskningens resultater, baggrund for etableringen af uddannelsen, og at Aarhus Universitet er blevet en del af et Nordisk-Baltisk netværk vedr. uddannelse af APN-sygeplejersker.

Baggrund

I fremtiden vil verdens sundheds- og socialsystemer stå over for store udfordringer. WHO peger i Rapporten om Aldring og Sundhed på, at andelen af verdens befolkning over 60 år næsten vil fordobles fra 12% til 22% mellem 2015 og 2050. WHO peger også på, at det vil kendetegne den ældre befolkning, at de ofte vil have flere samtidige, kroniske og behandlingskrævende sygdomme [1].

I Danmark er denne forventning også beskrevet. Ifølge Danmarks Statistik er danskernes middellevetid steget støt de seneste årtier, og de kommende år forventes befolkningen af ældre mennesker at vokse betragtelig. Antallet af 65-årige i Danmark forventes at stige fra 1,18 millioner til 1,60 millioner frem mod 2060, hvilket svarer til en stigning på 35,3%. Danmarks Statistik peger også på, at den samlede befolkning forventes at stige med 9,5%, fra 5,84 millioner til 6,40 millioner personer [2].

Gennem en årrække har de sundhedspolitiske dagsordner i Danmark og i udlandet medført, at indlagte patienter udskrives hurtigere end tidligere til færdigbehandling i eget hjem, og at flere borgere behandles ambulant [3-5]. Det er et erklæret mål i Danmark, at ældre borgere med aldersbetingede

sygdomme som f.eks. demens, psykiske/psykiatriske lidelser og/eller hjerte-kredsløbssygdomme, skal blive boende i eget hjem længst muligt [3, 6, 7]. Multisygdom giver imidlertid mange udfordringer for både borgere og deres pårørende, da de ofte medfører komplekse sundhedsudfordringer, der kræver behandling i både primær og sekundær sundhedssektor [8, 9]. Desuden har studier vist, at sygeplejerskerne, som skal varetage omsorgen for denne gruppe af borgere, oplever både strukturelle og faglige udfordringer [10-13].

I kommunerne forventes de komplekse sundhedsudfordringer som fx både somatisk og psykisk sygdom at kræve koordinering og tværsektorielle indsatser. Dette stiller store krav til sygeplejerskernes viden, færdigheder og kompetencer inden for personcentreret sygepleje. Ifølge den internationale litteratur kræver dette sygeplejersker med uddannelse i avanceret klinisk sygepleje på kandidatniveau, også kaldet APN-sygeplejersker [14-18].

APN-uddannelsen – internationalt

Arbejdsopgaver og kompetencer, som sygeplejersker med kandidatuddannelsen i avanceret klinisk sygepleje varetager, har udviklet sig globalt i de seneste seks årtier, med variationer på tværs af lande som fx Skandinavien, Storbritannien og USA. Mens USA har omfavnet APN-rollen siden 1960'erne, introducerede Norge sin første APN-uddannelse i 2014, og Danmark etablerede en formel APN-uddannelse i 2019. Tilsvarende er der også forskelle på uddannelsesprogrammerne landene imellem. En undersøgelse af Sulosaari et al. (2023) viser dog, at der er flere ligheder end forskelle i APN-uddannelsesprogrammerne i de nordiske og baltiske lande [19].

På grund af kulturelle, tidsmæssige og uddannelsesmæssige forskelle spiller den specifikke kultur og/eller land en stor rolle, når APN-uddannelsens betydning for patienters sundhedsresultater, plejekvalitet og sundhedssystemets effektivitet skal dokumenteres. Ikke desto mindre tegner der sig et billede i den voksende mængde af evidens, som understøtter en positiv indvirkning af APN på plejekvalitet.

Resultatindikatorer såsom reduceret genindlæggelse, lavere patientmortalitet og øget tilfredshed blandt patienter og pårørende er blevet knyttet til APN-sygeplejerskers arbejde. Derudover antyder en systematisk litteraturgennemgang også, at APN-sygeplejersker bidrager til forbedret langtids- og akut plejekvalitet. Ikke desto mindre rapporteres det, at der i de fleste vestlige lande kan være udfordringer med at integrere APN-sygeplejerskers roller, dels på grund af de udvidede avancerede kompetencer og dels forskellige kulturer [14, 19].

Samarbejde om uddannelsen af APN: nationalt og internationalt

Faktaboks

Kandidatuddannelsen i Avanceret Klinisk Sygepleje, i daglig omtale kaldet APN-uddannelsen inspireret af den engelske titel, 'Advanced Practice Nursing', blev etableret ved Aarhus Universitet i 2019 som en linje under Kandidatuddannelsen i sygepleje. APN-uddannelsen tager to år som fuldtidsstudie eller fire år som deltidsstudie.

APN-uddannelsen retter sig specifikt mod klinisk praksis, og med afsæt i praksisrelaterede cases lærer den studerende at videreudvikle klinisk praksis i sundhedsvæsenet i forhold til komplekse patientforløb, der går på tværs af sektorer og specialer. Ligesom den studerende lærer at arbejde forskningsbaseret med problemstillinger i forhold til organisering og koordinering i sundhedsvæsenet der relaterer sig til plejen af borgere og patientgrupper.

I samarbejde udarbejdede kommunerne og Aarhus Universitet APN-uddannelsen som en linje under kandidatuddannelsen i sygepleje, hvor de generelle akademiske kompetencer på kandidatniveau kunne tilegnes på fælles kurser for de to linjer, mens de specifikke, avancerede kliniske kompetencer blev udarbejdet som selvstændige kurser rettet specifikt mod APN-linjen. Der er plads til 30 studerende og første hold startede september 2019. På dette første hold ydede flere af de otte kommuner økonomisk støtte til de studerende, de sendte afsted. Efterfølgende har uddannelsen været udbudt på samme vilkår som andre kandidatuddannelser.

For at understøtte udviklingen af APN-uddannelsen i de nordiske og baltiske lande blev et netværk 'The Advanced Nursing Practice Education Network of the Nordic and Baltic countries' (APN-EDU-network) etableret. Netværket er finansieret af 'Nordplus Higher Education Programme' og Aarhus Universitet er den danske repræsentant. Netværket gennemførte først en undersøgelse, som afdækkede relevante kernekompetencer på kandidatniveau for en sygeplejerske med en APN-uddannelse og identificerede ligheder og forskelle i de eksisterende APN-programmer i de seks lande- Danmark, Finland, Estland, Island, Litauen og Norge [21]. På trods af forskelle landene imellem var et væsentligt fund, at de forskellige uddannelsesprogrammer alle adresserede de sygeplejefaglige kompetencer på kandidatniveau, som er beskrevet i European Turning Project [20] og i sygeplejerskers internationale sammenslutning, International Council of Nurses, (ICN). APN-EDU-netværket har afholdt et intensivt

ugekursus for undervisere involveret i ANP-uddannelsen i de nordiske og baltiske lande og har udviklet et digitalt værktøjssæt ("APN-Educators toolkit"), som er tilgængeligt online i juni 2024.

Allerede da uddannelsen blev iværksat havde initiativgruppen besluttet, at der skulle laves følgeforskning, hvor det blev afdækket, hvordan de avancerede akademiske kompetencer hos APN-sygeplejersker kom til udtryk i praksis hos borgere med komplekse sundhedsudfordringer. Desuden pegede gruppen også på, at en evaluering af APN-sygeplejerskers praksis kunne bidrage til at undersøge, hvordan de teoretiske og praktiske kompetencer fra uddannelsen blev anvendt af APN-sygeplejerskerne efter endt uddannelse. Dette ville give vigtig indsigt i udbyttet af APN-sygeplejersker som medarbejdere i kommunen, men også i eventuelle styrker og svagheder ved uddannelsen, som kunne føre til yderligere udvikling af APN-uddannelsen på Aarhus Universitet.

Derfor blev studiet iværksat med følgende formål.

Formål

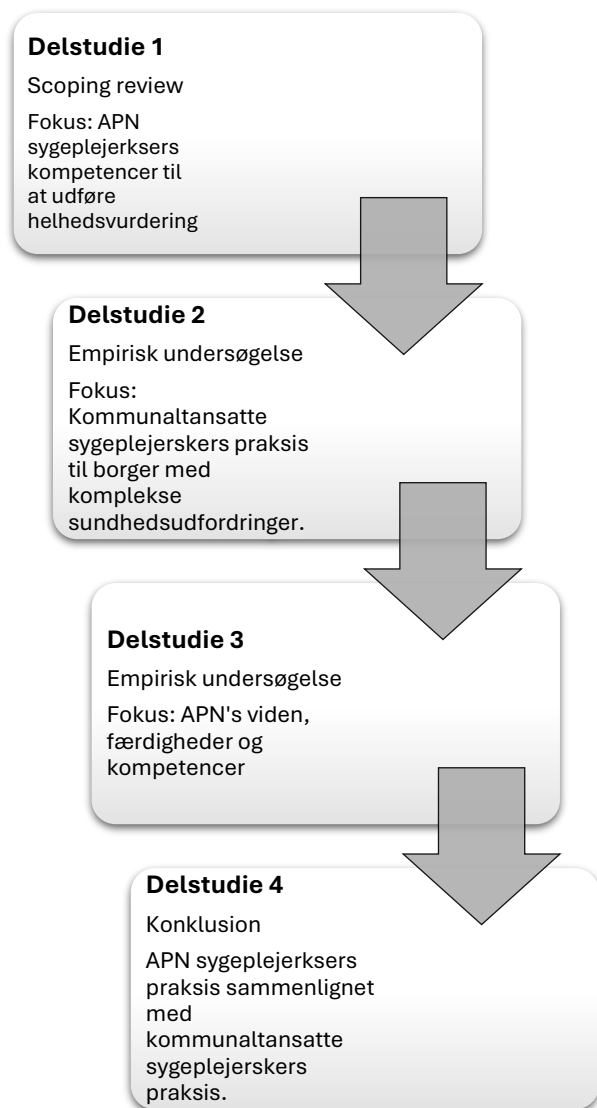
Formålet med studiet var at undersøge og evaluere, hvilken viden, hvilke færdigheder og hvilke kompetencer APN-sygeplejersker trækker på, når de yder pleje og behandling til borgerne med komplekse sundhedsudfordringer.

Undersøgelsesspørgsmål

- Hvordan beskrives APN sygeplejerskernes kerne-kompetencer til helhedsvurdering af patienter/borgere i den internationale litteratur?
- Hvordan kommer kommunaltansatte sygeplejerskers praksis til udtryk i deres sygepleje til borger med komplekse sundhedsudfordringer?
- Hvilken viden, færdigheder og kompetencer trækker kommunalt ansatte APN-sygeplejersker på i sin sygepleje til borgerne med komplekse sundhedsudfordringer?

Videnskabelig evaluering

Studiet var planlagt og designet som et evalueringsstudie [21, 22], og fulgte de grundlæggende principper for denne tilgang. En væsentlig grund til at vælge denne metode var, at vi ønskede at skabe et tæt samarbejde mellem den kliniske praksis og forskerne i hele studiets forløb. Desuden var et evalueringsdesign også beskrevet som velegnet til at indfange den kompleksitet, som kendetegner sygeplejepsis [23].

Studiedesign og metoder

Studiet bestod af fire delstudier (se figur 1).

Delstudie 1.

Det første delstudie var en systematisk litteraturgennemgang, som bidrog til at konkretisere spørgsmålet: *'Hvordan beskrives APN sygeplejerskernes kerne-kompetencer til helhedsvurdering i den internationale litteratur?'* Litteraturgennemgangen viste relativt få tilgængelige studier inden for feltet og derfor blev første delstudie udarbejdet som et scoping review, Vi fulgte Joanna Briggs¹ metodebeskrivelse for udarbejdelse af Scoping reviews [24].

Scoping reviewet kan læses i sin fulde længde i den videnskabelig udgivelse: Søndergaard, et al. (2024). *APN nurses' core competencies for general clinical health assessment in primary health care. A scoping review*. Scandinavian Journal of Caring Sciences. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/scs.13235>

Delstudie 2.

Delstudie 2 havde til formål at undersøge, hvordan sygeplejersker uden akademisk APN-uddannelse udførte sygepleje i mødet med borgeren med komplekse sundhedsudfordringer. Studiet blev styret af undersøgelsesspørgsmålet: Hvordan kommer kommuntansatte sygeplejerskernes praksis til udtryk hos borgere med komplekse sundhedsudfordringer i kommunen?

Vi benyttede den etnografiske dataindsamlingsmetode *deltagende observation* og indsamlede data ved at observere hvad der skete og lytte til, hvad der blev sagt [25]. Vi inkluderede sygeplejersker fra en kommune på fire forskellige fysiske steder, som på det tidspunkt ikke havde APN sygeplejersker ansat. Vi observerede i

¹ Joanna Briggs Institute (JBI) er en global organisation, der fremmer og støtter evidensbaserede praksis, der kan bidrage til at forbedrer sundhed og levering af sundhedsydelser. JBI tilbyder en unik række af løsninger til at få adgang til, vurdere og anvende de bedste tilgængelige forskningsmæssige metoder samt dokumentation af metoder. <https://jbi.global/>

alt 12 sygeplejersker i tidsrummet mellem 07.00 og 23.00 i alt i ca. 80 timer. Data blev indsamlet i 2021. Se tabel 1 for oversigt over datagenerering.

Tabel 1. Skematisk præsentation af dataindsamling i delstudie 2.

Studie	Indsamlingssteder	Inkluderede sygeplejersker	Observationstidspunkter	Antal observationstimer
Baseline	Placering 21A	4	Kl. 07.00-23.00	80 timer i 2021
	Placering 21B	5		
	Placering 21C	2		
	Placering 21D	1		

I delstudie 2 beskrev vi to tematikker.

- En opgavecentreret tilgang styrer den kommunaltansatte sygeplejerskes arbejde
- Sygeplejens værdier kom til udtryk gennem et stille oprør mod fragmentering af opgaver
 - Forskellige vidensformer var underliggende mekanismer for sygeplejerskens fortolkning af plejekvalitet.

Vi fandt, at sygeplejerskens vilkår for udøvelse af sygepleje i kommunen er kompleks og præget af logikker, som kan presse sygepleje ind i en fragmenteret opgavecentreret service. Dette udfordrer sygeplejerskerne gennem et stille oprør, hvor de ”omgår” systemerne for at imødekomme individuelle behov hos borgerne.

Vi konkluderede også, at kommunaltansatte sygeplejersker trak på viden og erfaringer samt lokale retningslinjer. Vi så også, at fundamentale værdier i sygepleje synes at være en underliggende mekanisme, der understøttede sygeplejerskerne i den kliniske praksis. Delstudie 2 viste altså betydningsfulde resultater, der bidrog til forståelsen af kommunaltansatte sygeplejerskers praksis.

I den oprindelige projektbeskrivelse blev delstudie 2 planlagt som en afdækning af feltet, og der blev ikke på forhånd indhentet tilladelse til at bruge data til en selvstændig artikel. Derfor søgte vi i starten af 2023 tilladelse fra kommunens ledelse til at anvende data fra delstudie 2 som grundlag for en videnskabelig publikation, før dette blev udført.

Delstudie 3

Formålet med delstudie 3 var at undersøge hvilken viden, færdigheder og kompetencer, de kandidatuddannede APN-sygeplejersker trækker på i mødet med borgerne, der har komplekse sundhedsudfordringer. Dette undersøgelsesspørgsmål blev formuleret på baggrund af en systematisk litteraturgennemgang, samt resultaterne fra delstudie 1 og delstudie 2.

I delstudie 3 benyttede vi samme datagenererings metode som i delstudie 2, nemlig deltagende observation. Vi genererede data i to kommuner, som gennem to år havde haft ansat sygeplejersker med kandidatuddannelse i *Advanced practice nursing* fra Aarhus Universitet.

Data blev indsamlet i 2023 på tre forskellige fysiske placeringer. Vi observerede 11 APN-sygeplejersker i tidsrummet mellem kl 8.00 og 15.00 i alt i 76 timer. I tabel 2 ses en skematisk præsentation af informationer vedrørende datagenereringen.

Tabel 2. Skematisk præsentation af dataindsamling i delstudie 3

Studie	Indsamlingssteder	Inkluderede sygeplejersker	Observationstidspunkter	Antal observationstimer
Intervention	Placering 23A	8	08.00-15	76 timer i 2023
	Placering 23B	2		
	Placering 23C	1		

I delstudie 3 identificerede vi tre tematikker, der illustrerede, hvordan APN-sygeplejersken anvendte deres viden, færdigheder og kompetencer i sygeplejepraksis til borgere med komplekse sundhedsudfordringer. Ud over de tre tematikker fandt vi også, at APN-sygeplejerskens praksis kunne beskrives med en række fælles kontekstuelle træk, som bidrog væsentligt til forståelse af undersøgelsens resultater.

Vi kunne vise, at borgere tilknyttet APN-sygeplejersker var kendetegnet ved en betydelig kompleksitet i deres sundhedsproblemer. Borgene have ofte flere samtidige kroniske og/eller akutte lidelser. Lidelserne var en blanding af fysiske og mentale problemstillinger. Vi fandt også, at polyfarmaci og sociale- og misbrugsrelaterede problemer var fremherskende. Desuden havde disse borgere typisk modtaget social- og sundhedsydelse i en længere periode. Ikke mindst fandt vi, at APN-sygeplejersker ofte blev tilknyttet borgeren på grund af en forværring af sygdom eller en eskalering af kompleksiteten af borgerens situation og/eller helbredstilstand.

De tre nedenstående tematikker fra delstudie 3 illustrerer, hvordan APN-sygeplejerske aktivt anvendte viden og praktiske færdigheder som grundlag for refleksioner og handlinger i deres sygeplejepraksis relateret til borgere med komplekse sundhedsudfordringer. De tematiske overskrifter var:

- APN-sygeplejersken er problemidentifikator i en personcentreret pleje.
- APN-sygeplejersken er koordinator og formidler i det intra- og tværprofessionelle samarbejde omkring borgeren.
- APN-sygeplejersken er rollemodel for ekspertsygepleje.

Disse resultater blev benyttet sammen med resultater fra delstudie 1 og 2 til at konkluderer på undersøgelsen i delstudie 4.

Delstudie 4

I delstudie fire formidles det samlede evalueringsresultat. Det vil sige, at fundene fra de tre foregående delstudier, blev anvendt som afsæt for evalueringen og dermed som svar på hvilken viden, hvilke færdigheder og hvilke kompetencer APN-sygeplejersker trækker på, når de yder sygepleje og behandling til borgere med komplekse sundhedsudfordringer i kommunerne.

For yderligere metodisk beskrivelse henvises til de tre publikationer, som udgives på baggrund af studiet, samt til en artikel om evalueringsmetoden af Søndergaard et al. [26]

Resultat af den samlede evaluering bliver præsenteret i konklusionen.

Konklusion

Undersøgelsen og evalueringen af APN-sygeplejerskernes praksis viser, at APN-sygeplejerskerne udviser en dyb forståelse af principper og metoder for helhedsvurdering af borgere med komplekse sundhedsmæssige problemstillinger. De tilegnede systematiske metoder anvendes som et *mentalt kort*, der guider i forhold til systematik og struktur i en helhedsorienteret og personcentreret dataindsamling. Det betyder, at APN-sygeplejersken skræddersyr sygepleje til borgere med komplekse sundhedsudfordringer. Helhedsvurderingen fungerer som et væsentligt grundlag for deres reflekterende processer og efterfølgende handlinger. APN-sygeplejerskerne trækker således på de erhvervede avancerede færdigheder og kompetencer i en personcentreret sygepleje. En forudsætning for at ovenstående finder sted er imidlertid, at APN-sygeplejerskerne har autonomi til selv at varetage den praktiske og organisatoriske ledelse af deres arbejde

APN-sygeplejerskerne anvender ikke kun deres tilegnede akademiske færdigheder i egen sygeplejepsis, de formidles også til andre relevante sundheds professionelle. Vi kan således også konkludere, at APN-sygeplejerskerne påtager sig rollen som leder, koordinator og formidler, hvilket medvirker til at fremme samarbejdet omkring den enkelte borger. APN-sygeplejersker spiller dermed en helt central rolle, som fremadrettet samarbejdspartner inden for den komplekse sundhedspraksis i danske kommuner, og deres skræddersyede sygeplejepsis fremstår som særdeles betydningsfuld i fremtidens sundhedsvæsen.

Undersøgelsen og evaluering af APN-sygeplejerskernes praksis peger således på:

- at uddannelsen på kandidatniveau adresserer de aktuelle komplekse sundhedsudfordringer i kommunerne
- at APN-sygeplejerskernes indsigt i organisatoriske og strukturelle forhold i kommunerne og i sundhedsvæsenet kan bidrage væsentligt til at fremme det tværfaglige- og tværsektorielle samarbejde omkring borgeren på et avanceret niveau
- at udnyttelse af APN-sygeplejerskernes avancerede kompetencer udnyttes optimalt, når de tildeles tid og autonomi til selv at varetage den praktiske og organisatoriske ledelse af deres arbejde

Videndeling: præsentationer og publikationer

Rapporten baserer sig på to videnskabelige publikationer, som aktuelt er under videnskabelig fagfællebedømmelse i internationale tidsskrifter.

Præsentationer af studiet

- Søndergaard, S.F. Invited speaker. Titel: *Hvilken betydning har kompetence for patienten, erfaringer fra den kommunale sektor i Danmark*. Universitet i Oslo. Jubilærums konference: Nye tider kræver nye sygeplejekompetence. Rikshospitalet Oslo (Maj 2024)
- Søndergaard, S. F. Poster presentation: Conference of Caring Science. Stavanger, Norway (April 2024) Titel: *Advanced Practice Nursing as a person-tailored practice in primary health care. A realist evaluation*
- Søndergaard, S.F. Oral presentation. APN-EDU Intensive course. Turku Finland (April 2023). Title: *APN nurses' competencies in primary Care*

Publikationer:

- Søndergaard, S. F., Andersen, A. B., & Frederiksen, K. (2024). APN nurses' core competencies for general clinical health assessment in primary health care. A scoping review. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/scs.13235>

Publikationer in review (januar 2025):

- Søndergaard S, Norlyk A, Frederiksen K. (2024) *The interaction between the homecare nurse and the conditions for nursing in a municipality. A realistic evaluation.*
- Søndergaard S, Norlyk A, Frederiksen K. *Navigating Complexity. A realist evaluation of the competencies of APN nurses in caring for multimorbid citizens in Danish municipal settings.*

Taksigelser:

Vi vil gerne rette en særlig tak til Aalborg, Aarhus, Esbjerg, København, Randers, Odense og Silkeborg Kommune samt Dansk Sygepleje Råd for at have taget initiativ til og støttet op om etableringen af uddannelsen og evalueringen af den. Desuden er særlig tak til de sygeplejersker, der har deltaget i undersøgelsen

Referencer

1. WHO. *Ageing and health*. [Report] 2022; Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>.
2. Danmarks Statistik, *Befolkningsfremskrivning 2023 efter område, alder og køn (2023-2050)* Statistikbanken, Editor. 2024.
3. Danske Regioner, *Samlet og sammenhængende -en motor på udviklingen af det nære sundhedsvæsen*. 2023.
4. Pedersen, O.K.m.f., *Konkurrencestaten og dens kritikere*. 1. udgave ed. 2017, Kbh.: Jurist- og Økonomforbundet. 516 sider.
5. Barber, S.L., L. Lorenzoni, and P. Ong, *Price setting and price regulation in health care*. 2019, WHO: Geneva
6. Syddansk Universitet. *Den nationale Sundhedsprofil*. Den Nationale Sundhedsprofil 2022 [cited 2022 17. april]; Available from: https://www.sdu.dk/da/sif/forskning/projekter/den_nationale_sundhedsprofil.
7. Danske-Regioner. *Kvalitet og styring*. 2020 [cited 2020 12. juli]; Available from: <https://www.regioner.dk/sundhed/kvalitet-og-styring>.
8. Ørtenblad, L., L. Meillier, and A.R. Jönsson, *Multi-morbidity: A patient perspective on navigating the health care system and everyday life*. *Chronic Illn*, 2018. **14**(4): p. 271-282.
9. Moody, E., et al., *Patient perspectives on primary care for multimorbidity: An integrative review*. *Health Expect*, 2022. **25**(6): p. 2614-2627.
10. Martinsen, B., A.S. Mortensen, and N. Annelise, *Nordic homecare nursing from the perspective of homecare nurses—a meta-ethnography*. 2018.
11. Norlyk, A., C.L. Deleuran, and B. Martinsen, *Struggles with infrastructures of information concerning hospital-to-home transitions*. *British Journal of Community Nursing*, 2019. **25**(1): p. 10-15.
12. Bendix Andersen, A., et al., *When Clock Time Governs Interaction: How Time Influences Health Professionals' Intersectoral Collaboration*. *Qualitative health research*, 2018. **28**(13): p. 2059-2070.
13. Kumlin, M., et al., *Elderly patients with complex health problems in the care trajectory: a qualitative case study*. *BMC Health Services Research*, 2020. **20**(1): p. 595.
14. Søndergaard, S.F., A.B. Andersen, and K. Frederiksen, *APN nurses' core competencies for general clinical health assessment in primary health care. A scoping review*. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 2024. **n/a**(n/a).
15. Sevilla Guerra, S., et al., *Advanced practice nurses: Analysis of their role from a multicentre cross-sectional study*. *International Nursing Review*, 2022. **69**(1): p. 30-37.
16. Ylimäki, S., et al., *Advanced practice nurses' experiences of evidence-based practice: A qualitative study*. *Nordic Journal of Nursing Research*, 2022. **42**(4): p. 227-235.
17. International nursing council, I., *Nursing advocacy & influence in global health policy*. 2023.
18. Schober, M., et al., *Guidelines on advanced practice nursing 2020*, International Council of nurses, : website - ICN. p. 38.

19. Sulosaari, V., et al., *A comparative review of advanced practice nurse programmes in the Nordic and Baltic countries*. Nurse education today, 2023. **127**: p. 105847-105847.
20. Gobbi, M., Kaunonen, M., *Tuning Educational Structures in Europe. Guidelines and Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Nursing*. . 2018.
21. Pawson, R. and N. Tilley, *Realistic evaluation*. Reprint. ed. 1997, London: Sage Publication Ltd. xvii, 235 s., ill.
22. Linsley, P., *Realistic Evaluation as both a science and as a methodology*. Nursing in the 21st Century, 2019. **18**(4): p. 228-230.
23. Pawson, R., *Realist thoughts on Cinderella, Alice in Wonderland and health care interventions*. Nursing inquiry, 2012. **19**(1): p. 4-5.
24. Peters, M.D.J., et al., *Updated methodological guidance for the conduct of scoping reviews*. JBI Evid Implement, 2021. **19**(1): p. 3-10.
25. Hammersley, M. and P. Atkinson, *Ethnography Principles in Practice*. 4th Edition ed. 2019: Routledge.
26. Søndergaard, S.F., et al., *Realistisk evaluering – en metodologi*. Klinisk sygepleje, 2023. **37**(1): p. 34-51.